

پیشنهادهای خواندنی به دانشجویان برای روزهای گرم تابستانی

۱۰ مجلس کتابخوانی در عزای شاه شهیدان

امسال خلأ کمتر بودن مجالس عزاداری را می‌توان با کتاب پر کرد

هفته گذشته که در این صفحه ویژه نامه محرم را برپا کردیم، با استقبال خوبی مواجه شدیم. این هم از عجایب دوران است که محرمی که همواره با شور و شعور توامان بود و روز و شب مردم با هر مدل زندگی و اعتقادی در مراسم مختلف عزاداری و دسته‌های سینه‌زنی و زنجیرزنی شرکت داشتند، امسال باید از مراسم دور باشند. جالب اینجاست که برخی به بهانه کرونا حتی از نصب یک پرچم سیاه هم اعراض کردند و همان طور

که می‌بینید چهره شهرها نیز به سیاهی (و البته روسپیدی) سال‌های گذشته نیست. بگذریم. خیلی‌ها را می‌شناسم که در آن جوانان شامی که روزگاری رومیان بر آنها مسلط بودند، حالا در روزگار اسلام به همان اعمال و رفتارهایی مشغول هستند که سابق بودند و تمام اینها از دولت حکومت بنی‌امیه است که برای حفظ قدرت و البته نابود کردن آثار اسلام، اسلامی اموی را ترویج کردند و آنها را از معارف ناب دینی دور نگه داشتند. معارفی که منبع و سرچشمه آن ۲۵ سال خانه‌نشینی بود ولی توسط معاویه و خاندانش چنان تبلیغاتی علیه حقیقت‌ها صورت گرفته بود که هیچ‌کس تصور نمی‌کرد که اسلام علی (ع) همان اسلام محمد (ص) است تا جایی که برخی در زمان شهادت مولای متقیان در محراب مسجد کوفه، گفتند «مگر علی نماز می‌خوانده؟» و این کاری است که کدیور در رمانش انجام داده و تصویری از روزگار خلافت عثمان بر مسلمین و حکمرانی معاویه بر شام را نشان می‌دهد و در واقع سراغ ریشه‌های انحراف در امت اسلام رفته که زمینه به قتل رساندن سبط پیامبر را فراهم کرد.

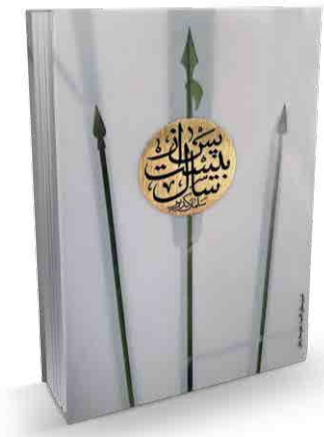

پیمان طالبی
روزنامه‌نگار

۳ مجلس سوم

کتاب برگزیده جلال

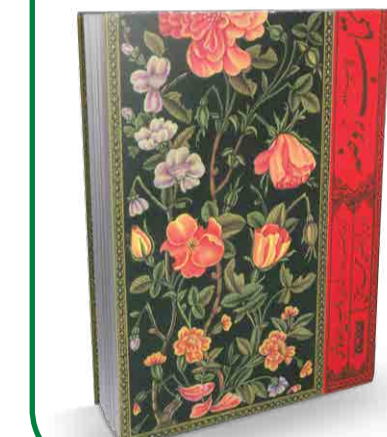
سلمان کدیور در رمان «۷۵۰ صفحه‌ای (پس از بیست سال) خواننده را به کوچه پس‌کوچه‌های شام می‌برد. کوچه‌هایی که در آن جوانان شامی که روزگاری رومیان بر آنها مسلط بودند، حالا در روزگار اسلام به همان اعمال و رفتارهایی مشغول هستند که سابق بودند و تمام اینها از دولت حکومت بنی‌امیه است که برای حفظ قدرت و البته نابود کردن آثار اسلام، اسلامی اموی را ترویج کردند و آنها را از معارف ناب دینی دور نگه داشتند. معارفی که منبع و سرچشمه آن ۲۵ سال خانه‌نشینی بود ولی توسط معاویه و خاندانش چنان تبلیغاتی علیه حقیقت‌ها صورت گرفته بود که هیچ‌کس تصور نمی‌کرد که اسلام علی (ع) همان اسلام محمد (ص) است تا جایی که برخی در زمان شهادت مولای متقیان در محراب مسجد کوفه، گفتند «مگر علی نماز می‌خوانده؟» و این کاری است که کدیور در رمانش انجام داده و تصویری از روزگار خلافت عثمان بر مسلمین و حکمرانی معاویه بر شام را نشان می‌دهد و در واقع سراغ ریشه‌های انحراف در امت اسلام رفته که زمینه به قتل رساندن سبط پیامبر را فراهم کرد.

۳ مجلس دوم

کتابی برای روضه

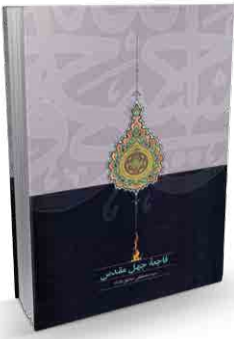
یکی از مهم‌ترین مقاتل عاشورا، کتاب «روضه‌الشهداء» نوشته ملاحسین واعظ کاشفی است که به گمان برخی نخستین مقتل نگاشته‌شده به زبان فارسی است. اهمیت کتاب به گونه‌ای بود که پس از تالیف روضه‌الشهداء بسیاری از مجالس عزاداری برای اهل بیت و مخصوصاً امام حسین (ع) براساس خوانش این کتاب برگزار می‌شد، تا اینکه رفته‌رفته به مجالس روضه‌خوانی معروف و مشهور شد. یکی از انتقادات وارد بر این کتاب که در طول تاریخ بسیار مطرح شده، استفاده آن از روایات تاریخی ضعیف و غیرمستند است و چهره‌های مشهوری مانند سیدمحسن امین، محدث‌نوری و شهیدمطهری به انتقاد از آن پرداخته‌اند. حالا با گذشت نزدیک به ۵۰۰ سال از نگارش این کتاب، محمد حقی با رجوع به منابع دست اول تلاش کرده فرازهای تاریخی صحیح این کتاب را مستندسازی کرده و از این حیث، نقیصه «روضه‌الشهداء» را رفع کند. کتاب را نشر کتابستان با گرافیکی زیبا و قیمتی مناسب منتشر کرده است. در این دهه یکی از راه‌های برپا داشتن روضه‌های امام حسین (ع) همین است که کتاب‌های این چنینی که بازویسی یا گزیده مقاتل را در خود دارند را توریق کرده و با سطر سطر آنها به یاد غریب شاه مظلومان اشکی از دیده روان کنیم.

۳ مجلس اول

چهل: آفت اسلام

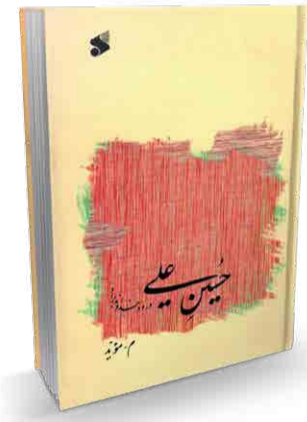
آیت‌الله سیدمصطفی محقق داماد نزد محققان و اساتید حوزه و دانشگاه، فردی شناخته‌شده است. کتاب وی با عنوان «فاجعه چهل مقدس» از سلسله‌مباحث روشنگری دینی است که گزاره «چهل» را آن هم در صیغه دینی‌اش بررسی می‌کند. آنچه در این کتاب آمده، سخنرانی‌های وی است که بیشتر حول و حوش چهل بوده و در سالیان مختلفی ایراد شده و به تازگی ویرایش و مستندسازی شده و به صورت کتاب درآمده است. برخی مطالب دیگر نیز در این کتاب آمده که ربطی به موضوع کتاب ندارد. تاکید بر عقل و مقابله با چهل در متون دینی سابقه دارد، به گونه‌ای که اصول کافی با کتاب عقل و چهل شروع می‌شود. رویکرد کنونی مولف به گونه‌ای به فلسفه تاریخ و تحلیل آن می‌پردازد. وی حادثه‌ای مثل عاشورا را معلول علتی مانند چهل می‌داند. آن هم چهل دینی. این اثر حاوی ۱۵ سخنرانی بوده که در ۳۰۹ صفحه تدوین شده است. مولف این اثر که استاد عالی حوزه و دانشگاه است، به کالبدشکافی حادثه عاشورا و تبیین زمینه‌های اعتقادی و اجتماعی این رخداد پرداخته و نقش عفریت جهل را در معرکه مقدس مآبان نابخرد و جاهلان متسک عبان ساخته است. این کتاب به کار امروز ما می‌آید و می‌تواند نورافکنی باشد بر برخی تاریکی‌های چهل در جامعه.

۳ مجلس چهارم

حسین موید

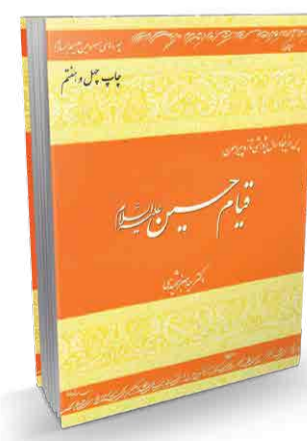
کتاب «حسین علی» تنها کتاب غیرشعری م. موید است که اول بار توسط شرکت چاپ و نشر بین‌المللی در سال ۱۳۸۶ منتشر شد. موید در کتاب «حسین علی» در فصل‌هایی متعدد و کوتاه به روایت واقعه عاشورا می‌پردازد. کتاب از حرکت امام از مدینه آغاز می‌شود و با شهادت حضرت ابا عبد الله الحسین به پایان می‌رسد. کتاب «حسین علی» در مقایسه با کتاب‌های دیگر در این زمینه دارای ویژگی‌های منحصربه‌فرد زیادی است. مهم‌ترین ویژگی کتاب مستند بودن روایات آن است. کتاب در عین حال که از لحاظ ادبی اثری ارزشمند و قوی است ولی از لحاظ روایات تاریخی نیز متکی بر منابع متعدد و موثقی است و در پایان هر فصل از این منابع نام برده شده است. دیگر ویژگی‌های کتاب «حسین علی» نثر منحصربه‌فرد موید است. موید که خود دارای تحصیلات حوزوی است و بر زبان عربی تسلطی کامل دارد در این کتاب کمتر از لغات عربی استفاده و سعی کرده در این مقتل گونه‌فارسی جایگزین‌های مناسب و هنرمندانه‌ای برای لغات و عبارات عربی بیاورد و ترجمه‌ای بدیع از احادیث و روایات ارائه کند و آخرین نکته اینکه در بعضی از فصل‌های کتاب شعرهایی در قالب‌های کلاسیک نو از موید در رثای سالار شهیدان و یاران‌شان آورده شده است که خواندن‌شان خالی از لطف نیست.

۳ مجلس ششم

شهیدی و عاشورا

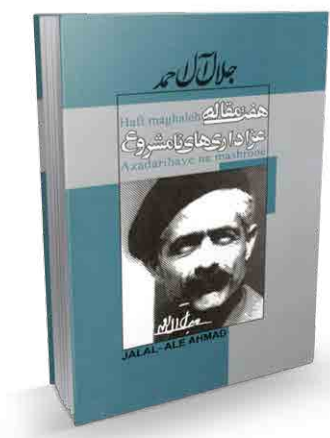
کتاب قیام حسین به قلم سیدجعفر شهیدی به اعتبار نویسنده تاریخ‌دان و معاصر، اغراق نیست اگر بگوییم یکی از بهترین تحلیل‌ها درباره چرایی قیام حسین بن علی است. نویسنده از مهم‌ترین اساتید تاریخ است و آثار او همیشه دریچه جدیدی به روی تاریخ گشوده است. شاید مطالعه این عبارات از نویسنده در مقدمه کتاب انگیزه‌بخش باشد: «درباره علل این رویداد، عقیده من نیز مانند دیگر تاریخ‌نویسان گذشته و بعضی تاریخ‌نویسان امروز بود، لیکن بررسی چند واقعه در تاریخ ۵۰ ساله آغاز اسلام، سبب شد این حادثه را نیز به گونه‌ای دیگر بررسی کنیم تا علل حقیقی آن را چنانکه بوده است بیابیم. نتیجه این بررسی‌ها این شد که دانستم بخش مهمی از حادثه‌های تاریخ اسلام به خصوص از آغاز تا عصر اول عباسی - نه چنان است که تاریخ‌نویسان گذشته به قلم آورده‌اند و نه آیندگان آن را به‌عنوان اصل مسلم پذیرفته‌اند.» در این اثر، استاد شهیدی بر شیوه کار تاریخ‌نگاران گذشته این اشکال را وارد می‌بیند که آنها غالباً به روایت‌گری و نقل حوادث اکتفا کرده‌اند و از تحلیل تاریخ و تبیین دل‌ها و عبرت‌های آن غفلت ورزیده‌اند و به همین خاطر جامعه‌ها را از گران‌بهارترین قسمت سرمایه گذشته خوش محروم کرده‌اند.

۳ مجلس دهم

جلال و امام حسین (ع)

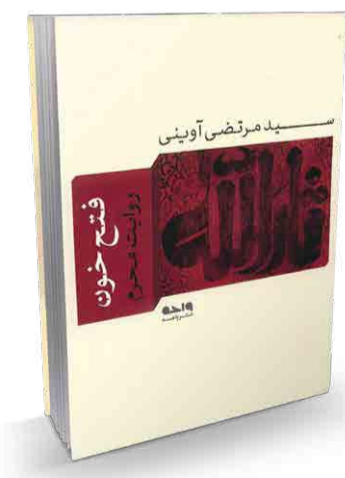
جلال آل‌احمد را با غریب‌زدگی بشناسیم. جلال، محور کانون نویسندگان بود. خودش بانی این جمع بود، اما شهامت ایستادگی در برابر کج‌روی‌های آنان را داشت. جلال، حر ادبیات ما بود. آنچنانکه آوینی علیه تاریخ‌اندیشی روشنفکران برج عاج‌نشین زمان شورید، جلال آل‌احمد هم‌علیه روشنفکری نامشروع موضع داشت و به قدری روشنگری‌هایش موثر واقع شد که پس از مرگش جریان ساز شد و کینه جلال هم در جریان روشنفکری تداوم یافته تا جایی که بعد از نیم قرن از مرگش هنوز او را سانسور می‌کنند؛ همچنانکه در حیثتش بایکوت بود. چرا؟ چون مذهبی بود، ولی متحجر نبود. «خسی در میقات» را نوشت و همان‌جا هم از حسین و قیام حسین مستقیماً و صراحتاً یاد کرد. برای آل‌احمد، مذهب، فیون نوده‌ها نبود. «...دوتا چغیه خریدم، سه تا عصای خیزران، چند تا بسته عودشاخ‌های و چهار تا قلم خودنویس و حضرات همسفرها پرس‌وجوکنان که توجه خریدهای؟ از قلم خوش‌شان آمد و چند نفری سراغ گرفتند که بخزند، اما از خیزران خوش‌شان نیامد. کسی چیزی نگفت، ولی می‌شد فهمید چرا. آخر تیری که گلولی علی اصغر را درید از چوب خیزران بود... مگر می‌شود سفزنامه حج بنویسی و گریز به کرپلا نزنی؟» این را نقل کردم که بگویم آسیب‌شناسی عزاداری از زبان چنین کسی حتماً خواندنی است!

۳ مجلس ششم

معروف‌ترین کتاب عاشورایی

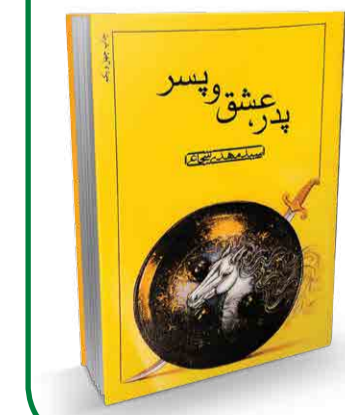
فتح خون را احتمالاً اکثرتان خوانده باشید اما نمی‌شود از عاشورا کتاب معرفی کرد و نامی از سید شهیدان اهل قلم نبرد. کتاب «فتح خون» اثری است روایی از وقایع عاشورای شصت‌ویک هجری از سید شهیدان اهل قلم سید مرتضی آوینی که توسط انتشارات واحه تجدیدچاپ شده است. این کتاب یکی از متفاوت‌ترین کتاب‌های نویسنده سری کتاب‌های «آینه جادو» است. کتاب‌هایی که تا به حال از شهید آوینی منتشر شده، بیشتر در حوزه رسانه و تحلیل مسائل اجتماعی جهان معاصر است. آوینی در این کتاب با فرم و بیانی جدید به روایت و همچنین تحلیل حرکت امام حسین (ع) از مدینه به سمت کربلا پرداخته و در بسیاری از موارد به مسائل جهان امروز نقبی زده است. متن کتاب از دو قسمت کلی تشکیل شده است. قسمت اول که متن اصلی کتاب است، به شرح و بیان وقایع و توصیف ماجراهای پیش‌آمده از رجب سال ۶۰ تا محرم سال ۶۱ هجری می‌پردازد؛ و پاره دوم که از زبان «راوی» روایت می‌شود، تحلیل و رازگشایی همان وقایع و ماجراهاست و در واقع بخش برجسته کتاب نیز همین است.

۳ مجلس پنجم

کتابی که معرفی نمی‌خواهد

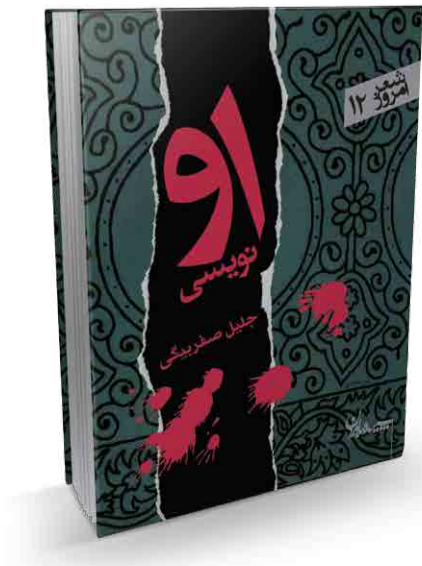
«پدر، عشق و پسر» داستان کوتاهی است به قلم سیدمهدی شجاعی نویسنده معاصر که سی‌وپنجمین چاپ آن توسط انتشارات کتاب‌نیستان روانه بازار نشر شده است. «پدر، عشق و پسر» در بردارنده فرازهایی از زندگی حضرت علی اکبر (ع) است. نکته جالب در رابطه با این کتاب راوی آن است، «پدر، عشق و پسر» از دید عقاب، اسب حضرت علی اکبر (ع) روایت می‌شود و مخاطب راوی در داستان، لیلی بنت ابی‌مره مادر گرامی حضرت علی اکبر (ع) است. فصول کتاب با عنوان «مجلس» نامگذاری شده و داستان متشکل از ۱۰ مجلس است که در هر مجلس، عقاب با زبانی عاطفی و دلنشین، صحنه‌ای از زندگی حضرت علی اکبر (ع) را روایت می‌کند و مجالس پایانی، به شهادت حضرتش در کربلا اختصاص دارد. گفتنی است هر برش از زندگی حضرت که در مجالس ده‌گانه نمایانده می‌شود، در انتهای هر مجلس به گونه‌ای به واقعه کربلا مربوط و متناسب می‌شود و به این ترتیب، تمام مجالس رنگ عاشورایی خود را حفظ می‌کند. سیدمهدی شجاعی در زمینه نثر و داستان آئینی و به خصوص عاشورایی از پیش‌سازان این عرصه محسوب می‌شود و کتاب‌های زیادی در این زمینه منتشر کرده است که از این میان می‌توان به «کشتی پهلوی‌رفته» (فرازهایی از زندگی حضرت فاطمه زهرا (س))، «آفتاب در حجاب» (فرازهایی از زندگی حضرت زینب (س))، «سقای آب و ادب» (زندگی حضرت ابوالفضل العباس (ع)) اشاره کرد.

۳ مجلس نهم

از او نوشتن

«او نویسی» دقتی است اثر جلیل صفریگی با دو مضمون بسیار مهم در شعر آئینی: مفهوم انتظار و عاشورا. سراینده در «اونویسی» نوعی خطاب‌النفس با لحنی گزنده را رقم می‌زند و به محاکمه درونی خود و دیگران می‌پردازد و این پرده‌ای دیگر از شعر انتظار و عاشورا است. اگرچه دفتر رباعی «اونویسی» به قصد سرایش شعر انتظار و عاشورا تدوین شده و اکثر قریب به اتفاق شعرها قابلیت انتساب به فرهنگ عاشورا و انتظار را دارند، اما گاه رباعی‌هایی را در «او نویسی» می‌توان یافت که قابلیت تسری به موضوعات دیگر هم دارد. در بخشی از سروده‌های کتاب می‌خوانیم: هرچند که خسته‌ایم از این حال، نیا سرمنده، اگر ندارد اشکال، نیا ما خط تمام نامه‌ها مان کوفی ست آقای گلم! زبان من لال... نیا

۳ مجلس هشتم

کتاب کاربردی رهبر

امام صادق (ع) هم‌رمز حسین است. در میدان حسین است موسی بن جعفر، امام جواد، امام هاشم (ع) هم‌رمز حسین هستند، در میدان حسین و دوشادوش حسین، هم‌زمان حسین، همدل‌های حسین، یاد در کتابان پیکار با ظلم، طلاق دهندگان دنیا، زندگی‌ها، آرامش‌ها، راحتی‌ها، آسودگی‌ها، عاقبت‌ها، پول‌ها و مقام‌ها. امام صادق (ع) در کنار حسین است و با همان دشمنی می‌جنگد و مبارزه می‌کند. با همان دستی که حسین را شهید کردند، او را هم شهید کردند؛ منتها در دو میدان و مهم این است. کتاب «هم‌زمان حسین» ۱۰ گفتار از آیت‌الله خامنه‌ای در تحلیل مبارزات سیاسی امامان معصوم در محرم الحرام ۱۳۹۳ هجری قمری مطابق با بهمن ۱۳۵۱ هجری شمسی در تهران است. آیت‌الله خامنه‌ای با خلق تعبیر «انسان ۲۵۰ ساله» معصومین پس از رسول اکرم (ص) را به منزله یک انسان می‌داند که از سال ۱۱ تا ۲۶۰ هجری قمری همواره در حال «جهاد» با ظلم و انحراف و مبارزه سیاسی حاد متمدن و با طواغیت است. آیت‌الله خامنه‌ای در سال ۱۳۵۰ به این بعد مهم در زندگی ائمه پی برده بودند. این کتاب نیز سلسله سخنرانی‌ها درباره اهمیت شناخت صحیح امامان و توطئه دشمنان برای تحریف چهره مبارزاتی آنان، معنای جهاد و مقصود از مجاهدت (ئمه) است. اهل فن خود حدیث مفصل را از این مجمل می‌خوانند و «هم‌زمان حسین» را درمی‌یابند.

